

پس از تصویب طرح جامع منطقه‌ویژه، فعالان اقتصادی در گفت و گو با خراسان ۳ پیشنهاد اصلی برای کارآمدی بیشتر در این منطقه‌را ارائه کردند

مثلث توسعه دوغارون

استقرار صنایع، مشارکت سرمایه‌گذاران افغانستانی و ایجاد شرایط رفاهی و گردشگری از جمله این پیشنهادهاست

اقتصاد
گروه گزارش

هفته گذشته در جلسه شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی وویژه اقتصادی با حضور معاون اول رئیس‌جمهور طرح جامع برخی از مناطق ویژه اقتصادی از جمله منطقه ویژه اقتصادی دوغارون و سرخس به تصویب رسید که در توسعه‌همه‌جانبه‌مناطق ویژه‌و آزاد کشور برای رشد مبادلات چهارنگیری و رف‌هنگی نقش مهمی خواهد داشت. آن‌طور که پایگاه اطلاع‌رسانی معاون اول ریاست جمهوری نوشته است، اسحاق جهانگیری در این باره گفت: جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در مناطق آزاد باید به سمت توسعه صادرات در آینده باشد زیرا این جهت‌گیری می‌تواند علاوه بر جذب سرمایه‌گذاری موجب رونق فعالیت‌ها در این مناطق شود. جهانگیری با قدردانی از دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی وویژه اقتصادی و نیز مدیران عامل و اعضای هیئت‌مدیره مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی خاطر نشان کرد: تهیه طرح جامع برای مناطق ویژه اقتصادی می‌تواند به توسعه سامان‌یافته مناطق و در نهایت ایجاد اشتغال، جذب سرمایه‌گذاری و توسعه منجر شود.

اما در استان خراسان رضوی تصویب این طرح به این دلیل مهم بوده که انتظاری چندین ساله برای تصویب آن وجود داشته و این طرح عظیم اقتصادی به یکی از آرزوهای مهم و دیرینه مردم استان به ویژه شهرستان تایباد و سرخس تبدیل شده بودو با اجرا و عملیاتی شدن آن، شهرستان‌های مرزی تایباد و سرخس به قطب بزرگ ایجاد اشتغال در شرق کشور تبدیل خواهند شد. اما برای این موضوع مهم قطعا پیش‌نیازهایی وجود دارد. فعالان اقتصادی استان در گفت‌و گو با خراسان رضوی پیشنهادهایی از جمله استقرار صنایع، ایجاد جاذبه‌های گردشگری و برقراری شرایط رفاهی را در این خصوص مطرح می‌کنند.

- سرمایه‌گذاری ۲۷۰۰ میلیاردی**

پیشتر مدیرعامل منطقه‌ویژه اقتصادی دوغارون در گفت‌و گو با خراسان اعلام کرده بود: حجم کل سرمایه‌گذاری در ۸۷۰۰ هکتار، ۲۷۰۰ میلیارد تومان است که در فاز اول در ۶۲۷ هکتار، ۳۰۰ میلیارد تومان سرمایه‌گذاری خواهد شد. میزان اشتغال در کل طرح ۴۱ هزار نفر است که در فاز اول آن پنج هزار نفر مشغول کار خواهند شد. محمد رستمی مدیرعامل منطقه‌ویژه اقتصادی دوغارون حالا پس از تصویب این طرح گفت: پس از مدت‌ها پیگیری بالاخره طرح توسعه منطقه‌ویژه اقتصادی دوغارون به نتیجه رسید و تصویب شد. در همین راستا و پس از اعلام معاون اول رئیس‌جمهور، بلافاصله مشاور اجرایی این طرح فراخوان شد و از بین شرکت‌های مشاوره، قرارداد مشاور طرح اجرایی به تصویب رسید. وی افزود: کل طرح توسعه منطقه‌ویژه اقتصادی دوغارون بیش از ۸ هزار هکتار بوده که به چهار فاز تقسیم‌بندی شده است و در فاز اول ۶۳۰ هکتار وجود داشته که البته

گزارش
پور یوسف

شهرستان مه‌ولات ۱۹ هزار و ۳۰۰ هکتار باغ پسته، مقام اول کشت و تولید پسته استان خراسان رضوی را داراست؛ ۷۰ درصد باغ‌های پسته در مه‌ولات را، پسته سفید فیض‌آباد و ۱۵ درصد رقم اکبری و بقیه را رقم قرمز، گرمه، کله‌قوچی، فندقی، احمدآقایی و... تشکیل می‌دهد. مه‌ولات قطب تولید پسته استان خراسان رضوی محسوب می‌شود که ۵۳ درصد پسته تولیدی استان و ۷ درصد پسته تولیدی کشور را به خود اختصاص داده‌است. به دلیل شرایط اقلیمی خاص، محصول پسته این شهرستان (به‌خصوص ارقام قرمز و گرمه) زودتر از سایر مناطق پسته‌کاری روانه بازار و به‌صورت نوبرانه مصرف می‌شود؛ اما هنوز پسته مه‌ولات بر ندی ندارد و با نام استان‌های دیگر عرضه می‌شود و سود آن به جیب دل‌الان و صادرکننده‌های سایر استان‌ها می‌رود. البته امسال میزان صادرات این محصول از آرد در شرایطی که تولید آن در خراسان افزایش داشته با کاهش چشمگیری روبه‌رو بوده‌است.

- ورود پسته فندقی مه‌ولات به بورس**

عضو هیئت‌مدیره یک شرکت بسته‌بندی پسته در مه‌ولات می‌گوید: این شرکت توانست در سال گذشته پسته فندقی شهرستان را وارد بورس کند و امسال مقدمات کار برای ورود پسته سفید مه‌ولات به بورس انجام شده‌است. صال‌حی با بایان این‌که در خراسان رضوی بیش از ۶۰ هزار تن پسته تولید می‌شود و سهم مه‌ولات بیش از ۲۵ هزار تن است، می‌افزاید: متأسفانه بر نند پسته خراسان و مه‌ولات وجود خارجی ندارد؛ بر نند پسته ایران را به نام پسته دامغان و فسنجان می‌شناسند در حالی‌که پسته سفید مه‌ولات و خراسان در استان‌های دیگر به دلیل مرغوبیت بالا به نام پسته احمدآقایی به فروش می‌رسد.

همزمان با انتخاب مشاور تملک اراضی مدنظر با تقاضای ما به مساحت ۸۰۰ هکتار نیز با جهاد کشاورزی در حال پیگیری است که حجم کل سرمایه‌گذاری در ۸۷۰۰ هکتار طرح جامع منطقه‌ویژه اقتصادی دوغارون، ۲۷۰۰ میلیارد تومان و میزان اشتغال در کل طرح ۴۱ هزار نفر است. رستمی همچنین تاکید کرد: بخشی از این اراضی مربوط به کاربری‌های خدماتی است و بقیه در اختیار صنایع قرار خواهد گرفت اما نکته مهم برای ما این است که فعلا اولویت با صنایعی باشد که نیاز کمتری به آب دارند و برای نمونه می‌توان به صنایع سلولزی و بخشی از مواد غذایی اشاره کرد. وی افزود: تلاش می‌کنیم قدرت سرمایه‌گذاران بومی منطقه را افزایش بدهیم تا آن‌ها هم بتوانند در منطقه‌ویژه سرمایه‌گذاری کنند زیرا هر چه تعداد سرمایه‌گذاران افزایش یابد، دغدغه اشتغال در منطقه کمتر خواهد شد.

- فرصت‌سوزی در سال‌های گذشته**

محمود سیادت، رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان گفت: در چند سال گذشته بسیاری از سرمایه‌گذاران اصلی منطقه‌ویژه دوغارون یا توان کافی را برای استفاده از ظرفیت بالای این منطقه نداشته‌اند یا اراده‌ای برای این کار نبوده البته به نظر من هر دوی این‌ها نبوده‌است که امروز این منطقه به ارائه خدمات صرف می‌پردازد و فرصت استفاده مردم از منطقه و استان گرفته شده و بهره‌گیری حداقلی هم از این ظرفیت‌ها نشده‌است. در طول سال‌های گذشته تنها ۵۰ هکتار از زمین‌های نقطه صفر مرزی برای اموری مانند ترانشیپ‌منت و تخلیه و بارگیری کالا و پارکینگ استفاده می‌شد و فرصت‌های زیادی در طول این سال‌ها از دست رفت. وی افزود: به هر حال ما امروز باید با توجه به واقعیت‌های موجود برنامه‌ریزی‌های لازم را در زمینه توسعه این منطقه انجام دهیم. این منطقه هنوز تبدیل به منطقه آزاد نشده

کامل طرف افغانستانی یا مشارکت دو طرف باشد تا هم تضمینی برای بازار کالا و خدمات مدنظر ما و هم برای طرف افغانستانی مطلوب باشد. سیادت اظهار کرد: طبق شنیده‌های من طرح‌هایی مانند احداث دانشگاه یا بیمارستان پیش‌رفته در منطقه‌ویژه مطرح شده بود که شاید از نظر من اقدامات قبلی بازدهی آن چنانی نداشته باشد اما مثلا ایجاد سردخانه یکی از پرکاربردترین فعالیت‌های مورد نیاز صادرات و واردات ما در این منطقه است، صنایعی که مواد اولیه آن در افغانستان موجود نباشد یا تولید آن نیازمند صرف بالایی باشد در این منطقه جای پیشرفت خواهد داشت و به همین دلیل مطالعه اقتصادی و بازاریابی تخصصی برای مدیریت این موضوع بسیار مهم است که می‌تواند به تثبیت موقعیت دوغارون به عنوان اصلی‌ترین مرز مشترک بین دو کشور بینجامد.

- دوغارون تنها نیست**

عضو اتاق بازرگانی خراسان همچنین بیان کرد: یکی از نکاتی که درباره حفظ جایگاه دوغارون باید به آن توجه داشت، این است که رقابت دوغارون با مرزهای استان و کشور و مسیرهای ترانزیتی جدید است، توسعه همه‌جانبه مرز ماهرود در خراسان جنوبی و سهل‌گیری گمرک افغانستان در این مرز، باعث مطلوبیت این مرز شده، همچنین مرز میلک و محور چابهار–میلک در سیستان و بلوچستان در آینده نزدیک تبدیل به محور عمده صادراتی ایران به افغانستان خواهد شد؛ بنابراین عمده بار ترانزیتی فعلی دوغارون به سمت این مرزها خواهد رفت. نزدیک شدن پاکستان به افغانستان و به نتیجه رسیدن مذاکرات داخلی افغانستان می‌تواند به افزایش امنیت در مسیرهای جایگزین داخلی این کشور و همچنین افزایش فضای رقابتی مرز دوغارون کمک کند و برای حفظ سهم فعلی اقتصادی ما باید خطرپذیر باشیم و با آینده‌نگری منطقی و اصولی، بخشی از واحدهای خود را به مرز یا حتی داخل افغانستان منتقل کنیم. از این پس در این مرز باید هر اقدامی یک پیوست منطقی و واقع‌بینانه و به‌دور از شعارهای همیشگی داشته باشد و با مشورت بخش خصوصی سندی

سرمایه‌گذاری ۲هزار میلیاردی سرخس برای فراوری گوگرد

احمد صادقی گل‌مکانی، مدیرعامل منطقه‌ویژه اقتصادی سرخس نیز درباره تصویب طرح جامع این منطقه اظهار کرد: طرح منطقه‌ویژه سرخس از ۱۰ سال قبل تهیه و با سرمایه‌گذاری آستان قدس رضوی اجرایی شده بود و اتفاق جدیدی در کلیات طرح جامع منطقه رخ نداده‌است. وی افزود: منطقه‌ویژه اقتصادی سرخس هم اکنون ۱۰ زون دارد که در جلسه اخیر مجوز افزایش آن به ۱۱ زون دریافت شد و در مجموع ۵۰ هکتار زمین به عنوان زون ۱۱ به طرح افزوده شد. صادقی گل‌مکانی تاکید کرد: هدف از اضافه‌شدن این زون ایجاد کارخانه فراوری گوگرد در منطقه‌ویژه اقتصادی سرخس با سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی شرکت‌های متقاضی و رشد صادراتی گوگرد در منطقه است که پیش‌بینی می‌شود برای این کار بیش از دو هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری اولیه مورد نیاز است. وی همچنین گفت: آستان قدس رضوی قصد ساخت این کارخانه را ندارد اما امکانات و الزامات مورد نیاز طرح از جمله خدمات، آب، برق و گاز را در آینده نزدیک در اختیار قرار خواهد داد.

بررسی دلایل کاهش صادرات پسته با وجود افزایش تولید در شهرستان مه‌ولات

قطب تولید پسته استان خندان نیست

- مه‌ولات نمایندگی گمرک ندارد**

وی با انتقاد از عدم استقرار نمایندگی گمرک در مه‌ولات می‌گوید: در حالی‌که مه‌ولات بزرگ‌ترین شهرستان باغی استان است، نمایندگی گمرک ندارد؛ ولی شهرهایی که ۱۰ درصد تولید پسته مه‌ولات را هم ندارند، نمایندگی گمرک دارند. وی می‌افزاید: نبود نمایندگی گمرک در مه‌ولات باعث می‌شود برای این‌که یک محموله صادراتی پلمب‌شود، فاصله ۴۰۰ کیلومتری رفت و برگشت به مشهد بیش از یک میلیون کر ایبه اضافه یک میلیون پول خواب تریلی به‌ما تحمیل شود که در مجموع ۵ میلیون هزینه اضافی دارد. علاوه بر این بین ۲۴ تا ۴۸ ساعت زمان را از دست می‌دهیم و این به غیر از ترافیک ایجادشده برای یک کانتینر است لذا ترجیح می‌دهیم از خیر صادرات از گمرک استان بگذریم و پسته را به استان کرمان بفرستیم.

- در ۲ سال اخیر افزایش تولید محصول پسته داشته‌ایم**

مدیر جهاد کشاورزی مه‌ولات گفت: در ۲ سال اخیر افزایش تولید محصول پسته داشته‌ایم به‌طوری‌که به رغم خسارات سنگین ترگ‌ر در دو سال اخیر، هر سال بیش از ۲۶ هزار تن تولید داشته‌ایم و با توجه به اقلیم مناسب، پسته تولیدی بسیار مرغوب است. شهرستان مه‌ولات ۵۳ درصد پسته استان و ۷ درصد پسته کشور را تولید می‌کند. دکتر ساریان با تاکید بر ضرورت ایجاد نمایندگی گمرک در مه‌ولات گفت: پیگیر سرمایه‌گذار و استقرار پایانه صادرات پسته در مه‌ولات هستیم؛ باید راهکاری اندیشیده شود که حداقل

پسته تولیدی خراسان از گمرک همین استان صادر شود. ساریان افزود: در شهرستان به‌صورت محدود پسته در بسته‌بندی‌های ۱۰ کیلویی و کیوم شده به پاکستان و افغانستان صادر و عمده‌پسته‌ها به‌صورت کیسه‌های ۵۰ و ۷۰ کیلویی به استان کرمان حمل می‌شود. وی افزود: رقم سفید دامادی مه‌ولات صادرات اروپایی ندارد و بیشتر به کشورهای شرق آسیا، روسیه، چین و افغانستان صادر می‌شود؛ ولی پسته فندقی به بازار اروپا صادر می‌شود. وی با تاکید بر این‌که پسته مه‌ولات ارگانیک است، گفت: یک محموله پسته فندقی که از طریق تهران به بلژیک صادر شد، برگشت خورد و دلیل آن هم این‌گونه اعلام شد که اتحادیه اروپا اظهار کرد این کشور فقط از مایکشان کرمان را به‌عنوان مرجع تایید کیفیت سلامت قبول می‌کند و این موضوع می‌طلبد که پسته خراسان به‌عنوان دومین تولیدکننده کشور به جایگاه واقعی خود دست پیدا کند و شناسانده شود.

- کاهش ۳۰ درصدی صادرات پسته استان**

مدیر گمرکات استان خراسان گفت: میزان صادرات پسته استان در ۹ ماه امسال حدود ۶۳۰۰ تن است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل با کاهش ۳۰ درصدی همراه بوده‌است. امید جهان خواه مقاصد عمده صادراتی استان را کشورهای پاکستان، قرقیزستان، افغانستان، قزاقستان عراق، تاجیکستان، ازبکستان، استرالیا، فدراسیون روسیه، لبنان و ترکیمنستان اعلام کرد. وی درباره استقرار نداشتن پایانه گمرکی در مه‌ولات گفت: با توجه به وجود دفاتر گمرکی در چندین نقطه استان از جمله شهرستان‌های گناباد، تربت حیدریه، نیشابور و سبزوار صادرکنندگان می‌توانند پس از اظهار از راه دور کالا به این گمرکات مراجعه و پس از اخذ مجوزهای قانونی از جمله حفظ نیازات و استاندارد در پنجره تجارت فرامرزی برای صادرات کالای خود اقدام کنند.